

Handläggare: Cecilia Rivard
Telefon: 08-508 18 048

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2009-06-11

Förslag till miljö kvalitetsnormer, åtgärdsprogram, förvaltningsplan samt miljökonsekvensbeskrivning för Norra Östersjöns vattendistrikt

Remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

Lena Rabe
avdelningschef

Sammanfattning

År 2000 antog medlemsländerna i EU ramdirektivet för vatten. Genomförandet av vattenförvaltningen, som är det svenska genomförandet av EU:s vattendirektiv, innebär att Sverige ska kartlägga och analysera alla vatten, fastställa mål och kvalitetskrav och upprätta åtgärdsprogram för vattenmiljöerna i Sverige samt övervaka dem. Syftet är att uppnå målsättningen ”god vattenstatus” i alla vatten senast år 2015. Vattenmyndigheterna för Sveriges fem vattendistrikt har tagit fram förslag till förvaltningsplan, miljö kvalitetsnormer, åtgärdsprogram och miljökonsekvensbeskrivning för samråd.

Samrådsförslaget påverkar stadsdelsnämndens ansvar avseende badvattenkvaliteten i Magelungen och Drevviken och berör även i viss mån påverkansmöjligheter vid planläggning av nya bostäder och verksamheter i strandnära områden. I övrigt påverkas nämndens verksamhet ytterst marginellt av förslaget.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för planering, strategi och service.

Bakgrund

Alla medlemsländer i EU antog år 2000 det så kallade ramdirektivet för vatten. Direktivet innebär en helhetssyn på vatten och ett systematiskt arbete för att bevara och förbättra Europas sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten. Sveriges genomförande av vattendirektivet innebär ett genomförande av vattenförvaltningen som ska kartlägga och analysera alla vatten, fastställa mål och kvalitetskrav och upprätta åtgärdsprogram för vattenmiljöer i Sverige samt övervaka dem. Syftet är att uppnå målsättningen ”god vattenstatus” i alla vatten senast år 2015.

Kommunstyrelsens remiss kommer ursprungligen från Vattenmyndigheten Norra Östersjöns vattendistrikt vid Länsstyrelsen i Västmanlands län. Remissen består av fyra dokument: Förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer, åtgärdsprogram och miljökonsekvensbeskrivning. Materialet är mycket omfattande och finns att läsa i sin helhet på www.insyn.stockholm.se/farsta eller hos förvaltningens registrator. På grund av omfattningen begränsar sig förvaltningens synpunkter till vissa delar av remissen, främst förslagen till miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram, som har beröring med förvaltningens ansvarsområde.

Remissen i sammanfattning

Sverige är indelat i fem vattendistrikt. Norra Östersjöns vattendistrikt har flest antal invånare 2,9 miljoner, men är till ytan det minsta distriktet. Vattendistriktet berör 76 kommuner och omfattar sju län: Stockholm, Uppsala, Södermanland, Östergötland, Örebro, Västmanland och Dalarna. Markanvändningen i distriktet utgörs till 61,5 % av skog, medan jordbruksandelen är 22 %. 9,5 % av den totala arealen utgörs av vatten, 5 % är bebyggd mark och ca 2,5 % utgörs av våtmark.

Remissen består av fyra delar som omfattar vattendistriktets yt-, kust- och grundvatten: Förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer, åtgärdsprogram och miljökonsekvensbeskrivning.

Förvaltningsplanen sammanfattar arbetsmetoder och resultat inom vattenförvaltningen från 2004 och fram till idag. Planen ger även en kort beskrivning av inriktningen på det fortsatta vattenförvaltningsarbetet.

Vatten är, eller riskerar att bli, en kritisk resurs i stora delar av Europa. EU:s beslut om vattendirektivet samlar Europas vattenförvaltning inom en ram. En viktig skillnad från tidigare arbetssätt är att man nu ska ha en helhetssyn på vattensystemen. Det är inte längre de administrativa gränserna, mellan till exempel kommuner och län, utan vattnets naturliga gränser mellan vattensystemen, vattendelarna, som avgränsar de avrinningsområden som är utgångspunkt för arbetet.

När det gäller grundvatten så uppnår omkring 2 % av vattenförekomsterna inte god kemisk status men samtliga förekomster har bedömts nå god kvantitativ status. De grundvattenförekomster som har klassificerats till otillfredsställande kemisk status har framför allt problem med bekämpningsmedel. Omkring 70 % av vattendistriktets sjöar och vattendrag bedöms ha måttlig ekologisk status eller sämre. När det gäller sjöarna är det framförallt övergödningspåverkan som orsakar att god ekologisk status inte uppnås.

Riskbedömning genomförs bland annat för att identifiera de vatten som ska omfattas av åtgärdsprogrammet. Av vattendistriktets grundvattenförekomster har ca 25 % bedömts vara i riskzonen att inte nå god kemisk status 2015. När det gäller ekologisk status i ytvatten har 80 % av sjöarna och vattendragen bedömts vara i riskzonen att inte uppnå god status 2015.

Miljö kvalitetsnormer innehåller förslag till vilka miljö kvalitetsnormer som ska gälla för distriktens vatten. Målet är att alla vatten (yt-, kust- och grundvatten) ska nå minst god status under perioden 2015-2027. Vissa vatten har fått en lägre miljö kvalitetsnorm än god status. Detta har i så fall motiverats.

En miljö kvalitetsnorm är ett juridiskt bindande kvalitetskrav som ofta används som ett mått på högsta tillåtna halt av ett förorenande ämne eller högsta tillåtna nivå av en störning. Normerna för ytvatten består av krav på kemisk status samt ekologisk status/potential. För grundvatten anges normerna som krav på kemisk status och kvantitativ status. I miljö kvalitetsnormen kan även ingå någon typ av undantag. Det förekommer även särskilda krav för skyddade områden och för alla vattenförekomster gäller dessutom det så kallade icke-försämringskravet, det vill säga statusen får inte försämrats.

Kartläggningen av distriktet visar att 850 av 1120 ytvattenförekomster har en ekologisk status/potential som är klassificerad som sämre än god och att 184 av dem har en kemisk status sämre än god. Dessa vattenförekomster riskerar därmed att inte nå målet om god kemisk och ekologisk status/potential 2015.

Vattenmyndigheten har fastställt kvalitetskrav för skyddade områden, vilka utgörs av områden som baseras på andra EG-direktiv än ramdirektivet för vatten. Miljö kvalitetsnormerna för skyddade områden ska fastställas så att alla normer och mål uppfylls, det vill säga både de kvalitetskrav som följer av direktiven för skyddade områden och de kvalitetskrav som följer av vattenförvaltningsförordningen.

För alla ytvattenförekomster som helt eller delvis utgör badvatten enligt badvattenförordningen har Vattenmyndigheten fastställt kravet att badvattnet i vattenförekomsten senast den 22 december 2015 ska ha tillfredsställande kvalitet. Det innebär att den del av vattenförekomsten som av kommunen har förklarats som badvatten ska uppnå tillfredsställande kvalitet i enlighet med badvattenförordningen och de specificerade kraven på badvattenkvalitet i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om badvatten.

Miljökvalitetsnormerna för Tyresåns samtliga sex vattenförekomster (däribland Magelungen, Drevviken och Forsån) har satts till god ekologisk status med tidsfrist till 2021. Samtliga vattenförekomster i området har fått miljökvalitetsnormen god kemisk status 2015.

Tyresåns avrinningsområde på norra Södertörn har en areal på ca 251 km² och består till stor del av tätorter. Hela 49 % av avrinningsområdet består av anlagda ytor, skog utgör 38 %, jordbruksmark 4 % och sjöar 6 % av områdets yta. Området är mycket tätbefolkat med ca 267 000 invånare. Det finns även två badplatser som är skyddade enligt badvattendirektivet, Farstastrandsbadet och Hökarängsbadet. I området finns framför allt problem med orenat dagvatten, övergödning och fysisk påverkan.

Åtgärdsprogrammet beskriver de åtgärder som bedöms nödvändiga för att de beslutade miljökvalitetsnormerna ska uppnås i tid. Det handlar dels om att utveckla styrmedel, dels om konkreta förbättringar av vattenmiljön. Åtgärdena som beskrivs i programmet riktar sig till myndigheter och kommuner.

Syftet med åtgärdsprogrammet är att se till att de miljökvalitetsnormer som har fastställts för vattendistriktets vattenförekomster uppfylls senast den 22 december 2015, eller vid den senare tidpunkt som Vattenmyndigheten har beslutat. Ett av de stora miljöproblemen inom vattendistriktet är den fysiska påverkan på vattenmiljöerna som pågått under mycket lång tid. Exempel på fysisk påverkan är muddring, sjösänkning, utdikning, dämning och kanalisering. Dessa fysiska ingrepp utgör några av de största hindren för att nå god ekologisk status i våra vatten.

Övergödning av sjöar, vattendrag och kustvatten är ett av de största miljöproblemen i Norra Östersjöns vattendistrikt, cirka 48 % av ytvattenförekomsterna har bedömts ha problem med övergödning. Övergödningen beror på överskott av växtnäringsämnen fosfor och kväve och visar sig framför allt under sommaren genom algbloomningar i sjöar och kustvatten samt igenväxning av sjöar och vattendrag. Problem med övergödning av ytvatten förekommer framför allt i de sjöar och vattendrag som ligger i tätbefolkade eller jordbruksdominerade områden. Alla vattenförekomster i distriktet med övergödningssproblem har fått miljökvalitetsnormen god ekologisk status med tidsfrist till 2021, eftersom åtgärdsprogrammet inte bedöms ge effekt förrän till 2021.

Vid fördelningen av kostnaderna för åtgärdsprogrammet uppskattas kommunernas kostnader till 0 %.

Miljökonsekvensbeskrivningen är en generell och övergripande beskrivning av de miljökonsekvenser som det föreslagna åtgärdsprogrammet väntas få.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska identifiera, bedöma och beskriva åtgärdsprogrammets påverkan och konsekvenser på miljön och samhället. Åtgärdsprogrammet har en generell karaktär vilket påverkar miljöbedömningen. Först när platsspecifika åtgärdsförslag utformats är det möjligt att beskriva miljökonsekvenserna på mer detaljerad nivå

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsnämndens ansvarsområde påverkas endast till en liten del av det remitterade samrådsförslaget. I Stockholms stad berörs Stockholm Vatten AB, miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden och idrottsnämnden. Med tanke på den begränsade kompetens förvaltningen besitter i vattenfrågor avstår förvaltningen att lämna synpunkter på det omfattande remissmaterialet, förutom när det gäller de få avsnitt där förvaltningen är berörd.

Vattenförekomsterna i stadsdelsområdet, Magelungen, Drevviken och Forsån, har samtliga övergödningssproblem. Den ekologiska ytvattenstatusen bedöms som måttlig i sjöarna och som dålig i Forsån. Den ekologiska statusen ska vara god till år 2021. Miljöförvaltningen har tidigare genomfört ett projekt som visat att det är trafikdagvatten och enskilda avlopp som är de största källorna till övergödningen i Magelungen och Drevviken. Det är alltså detta som behöver åtgärdas. Det är också de åtgärder som är beslutade i Stockholms vattenprogram.

I åtgärdsprogrammet redovisas att kommunerna inte får några kostnader för åtgärderna som måste vidtas. Förvaltningen kommer dock att få ökade driftskostnader för strandbaden som är skyddade områden. Från och med år 2011 ska alla bad som har minst 200 besökare per dag, det vill säga EU-bad, upprätta en relativt kostsam badvattenprofil som ska beskriva badvattenkvaliteten under en rad år. Både Hökarängsbadet och Farstastrandsbadet är klassade som EU-bad.

Stockholms stad kommer vidare att få merkostnader för att eventuellt genomföra föreslagen muddring av Fagersjöviken, en åtgärd som förhoppningsvis ska minska övergödningss- och igenväxningsproblemet.

En annan verksamhet inom nämndens ansvarsområde är koloniträdgårdsföreningarna som i viss mån bidrar till övergödningen i sjöar och vattendrag, både genom odlingsverksamheten och förekomsten av otillåtna enskilda avlopp. Problemet är dock marginellt i Farsta stadsdelsområde då det endast finns ett fåtal föreningar. Koloniträdgårdsföreningarna har avtal med förvaltningen men information om övergödning och ökad tillsyn över eventuella enskilda avlopp är enligt Stockholms vattenprogram en åtgärd som ska utföras av miljöförvaltningen.

Enligt EU:s vattendirektiv får statusen inte försämrats i sjöar och vattendrag. Vid planläggning av nya områden måste riskerna för ökad övergödning, som är det stora problemet i stadsdelsområdets vattenförekomster, och översvämningsrisker beaktas. Detta kan ge konsekvenser för byggprojekt i stadsdelsområdet som planeras för en strandnära bostadsbebyggelse.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Information från Länsstyrelsen i Västmanlands län om samråd kring miljö-kvalitetsnormer, åtgärdsprogram, förvaltningsplan och miljökonsekvensbeskrivning för Norra Östersjöns vattendistrikt